

Avrupa'da ve Türkiye'de sağlık politikaları Reformlar, sorunlar, tartışmalar

Çağlar Keyder, Tuba Ağartan, Nazan Üstündağ, Çağrı Yoltar, Colin Heys, Ayşen Bulut, Peter P. Groenegewegen, Anna Marta Guillén, Ioannis Yfantopoulos, Guido Giarelli, Richard Freeman

Derleyenler: Çağlar Keyder, Nazan Üstündağ, Tuba Ağartan, Çağrı Yoltar
İletişim Yayınları, İstanbul; 2007; 13x20 cm. 231 s.

ISBN: 978-975-05-0530-0

1970'lerdeki ekonomik kriz ve Bretton Woods uluslararası para ve finans sisteminin çöküşü, II. Dünya Savaşı sonrasında kurulan refah devletlerini ve refah devletinin önemli bir ayağını oluşturan sağlık ve sosyal güvenlik sistemlerinin altın devrini sona erdirdi. Sermaye hareketliliği ve üretim piyasalarında rekabet hızla arttı. Öte yandan genel olarak "liberalleşme" başlığı altında toplanan piyasa ilişkileri her alanda yaygınlaşmaya başladı.

Küresel ekonomik koşullar altında rekabet güçlerini kaybetmeyi göze alamayan büyük refah devletleri bir çeşit 'dibe doğru yarış' (race-to-the-bottom) sürecine girdiler. Bu yarış, devletlerin yabancı sermayeyi kaçırmak korkusuyla ciddi ekonomik tedbirler alarak harcamaları azaltmalarını gerektiriyordu. Bu ortamda sosyal programlar, uluslararası rekabeti azalttıkları ölçüde kısıntıların hedefi oldular.

Sanayisizleşme ya da post-endüstrileşme olarak adlandırılan bu dönemde endüstriyel istihdam azalırken düzensiz ve esnek istihdam biçimleri yaygınlaşmaya başladı. Bu gelişmeler, temel gelirleri formal sektörde çalışanlar tarafından ödenen sosyal sigorta primleri ve vergilerden oluşan sosyal güvenlik sistemleri için ciddi bir tehlikenin habercisiydi. Refah devletinin bütçesinde önemli bir yer tutan sağlık bütçesi bu süreçten – doğal olarak – olumsuz yönde etkilendi.

Gelişmekte olan ülkeler de, 1980'lerden itibaren ekonomik krizle mücadele etmek zorunda kaldılar. Gayri safi milli hasılanın düşmesi, işsizliğin artması, vergi ve prim toplama zorluklar, sağlık sistemlerini olumsuz yönde etkiledi-

ği gibi IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kuruluşlarının müdahalesine uygun bir ortam sağladı. Dolayısıyla, IMF kredileri ve bunlar çerçevesinde uygulanan Yapısal Uyum Programları sağlık reformu girişimlerini etkileyen temel etmenlerden biri olarak ortaya çıktı.

Bu çerçevenin sağlık sektöründeki etkileri Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu'nun 2004'te başlattığı projede ele alınmış, Projenin sonuçları ise 17-18 Haziran 2005'te Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenen çalıştayda tartışılmış. Kitap çalıştayda yapılan sunumları içeriyor.

"Giriş" (Çağlar Keyder), ve "Sağlıkta Reform Salgını" (Tuba Ağartan) konunun anahatlarını ortaya koyuyor. "Türkiye'de Sağlık Sisteminin Dönüşümü: Bir Devlet Etnografisi" (Nazan Üstündağ – Çağrı Yoltar) reformu sağlık hizmetinin tüketicileri açısından ele alıyor, "Sağlık Reformunun Tarihçesi" (Ayşen Bulut) ise sağlık geçmişimize satır başlarıyla değiniyor. "Piyasa ile Politika Arasında Sağlık Hizmetlerinin Konumu" (Colin Heys) İngiltere'yi, "Doğu Avrupa'da Sağlık Reformu" (Peter P. Groenegewegen) Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Polonya, Macaristan, Slovenya, Estonya, Letonya, Litvanya, Bulgaristan ve Romanya'yı, "Güney Avrupa'da Sağlık Reformu" (Anna Marta Guillén) ise Portekiz, İspanya, İtalya ve Yunanistan'ı ele alıyor. "Yunanistan'da Sağlık Reformu" (Ioannis Yfantopoulos), "Sağlık Reformlarında Bir Akdeniz Paradigması Oluşturabilir mi?" (Guido Giarelli), "Sağlık Politikaları Sürecinde Öğrenme" (Richard Freeman) kitabın diğer makalelerini oluşturuyor.